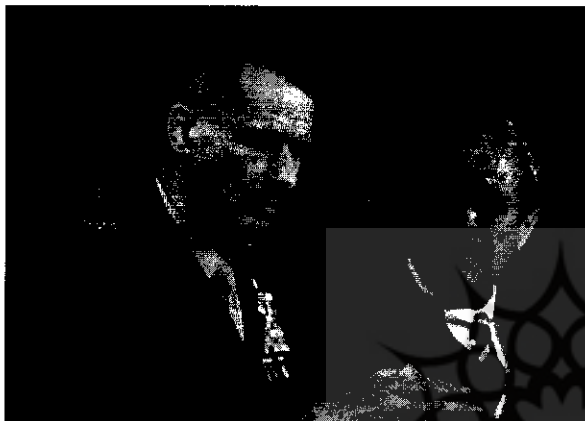

فصل هفتم

کشتار شهروندان، قساوت و قتل عام

می‌رویم و مردم رامی کشیم... من موفقیت را در ادامه کشتار نیروهای دشمن

می‌دانم... آندرو دل گراویو (Andrew Del Gaudio)، کاپیتان نیروی دریایی ایالات متحده.^(۱)

در نتیجه آمار بالای تلفات شهروندان عراقی، انتقادات بسیاری متوجه قانون حق درگیری بوده است.^(۲) سازمان‌هایی نظیر دیده‌بان حقوق بشر^(۳)، اتحادیه آزادی‌های مدنی آمریکا (American Civil Liberties Union)،^(۴) و عفو بین‌الملل^(۵) از نیروهای ائتلاف خواسته‌اند این قوانین را در دسترس عموم قرار دهند، اما قانون حق درگیری معمولاً جزو اسناد طبقه‌بندی شده است یا این که تنها به صورت جزئی قابل انتشار می‌باشد. سخنگوی پنتاگون، لورنس دیریتا (Lawrence Dirita) در کنفرانس مطبوعاتی می ۲۰۰۵، در پاسخ به سؤالی درباره شلیک یک تفنگدار دریایی آمریکایی به ستیزه‌جویی مجروح در فلوجه، گفت: «ما درباره قانون حق درگیری توضیحی نمی‌دهیم... اما سربازان ما این حق را دارند تا در هر جایی و هر زمانی از خود دفاع کنند و این یک حق درگیری ثابت و غیرقابل تغییر است.»^(۶)

دیده‌بان حقوق بشر، ضمن تأیید محیط خصمانه‌ای که نیروهای ائتلاف در آن قرار گرفته‌اند، تأکید می‌کند: «با این حال، این باعث نمی‌شود تا نیروهای نظامی، التزام خود به استفاده محدود، متناسب و مبتنی بر تمایز میان شهروندان و ستیزه‌جویان از اسلحه را فراموش کند، نیروهای نظامی تنها باید در شرایط کاملاً ضروری به کار گرفته شوند.»^(۷) شواهد موثق نشان می‌دهند که نیروهای ایالات متحده، تحت قوانین بسیار سهل‌گیرانه‌ای فعالیت می‌کنند و در عمل هم فرماندهان محلی و خود سربازان قوانین را به صورت سهل‌گیرانه‌تری تفسیر می‌کنند. «تعداد کشته‌ها» و سایر ابزارهای تشویقی فرماندهان محلی باعث شده تا سربازان در «کشتن هر چه بیشتر نیروهای دشمن» با یکدیگر رقابت کنند و بدین ترتیب مشخص است که برای خود کوچکترین محدودیتی قائل نیستند.^(۸) نتیجه این بوده که «استفاده از زور» توسط نظامیان به صورت روزافزونی افزایش یافته و در نهایت، تلفات شهروندان عراقی به رقم بزرگی رسیده است.

فرماندهان نیروهای ائتلاف تحت رهبری آمریکا، «قانون حق درگیری» (Rules of Engagement) بسیار سهل‌گیرانه‌ای، وضع کرده‌اند. هدف از این قانون، اجازه عملکرد سریع و آزادانه نیروهای نظامی و کاهش تلفات نیروهای ائتلاف بوده است. این قوانین این امکان را به نیروهای نظامی می‌دهد که بدون هیچ ترس و محدودیتی در ایست‌های جاده‌ای، پست‌های بازرسی و جست‌وجوهای خانه به خانه، اقدام به تیراندازی کنند. فرماندهان این نیروها معتقدند، کشتار غیرنظامیان در جریان نبرد، تأسف برانگیز، اما اجتناب‌ناپذیر است. چنین فضای سرشار از خشونت منجر به افزایش کشتار، قتل عام و قساوت نیروهای اشغالگر علیه شهروندان عراقی شده است.

قانون حق درگیری

قانون حق درگیری (ROE)، که توسط فرماندهان ارشد نیروهای ائتلاف وضع شده، زمان، مکان و چگونگی استفاده پرسنل نظامی از نیروها را تعیین می‌کند. این قانون ممکن است در هر مأموریت و عملیاتی تغییر کند.^(۹) این قوانین، اگرچه به وسیله فرماندهان نظامی تنظیم می‌شود، اما اغلب باید پیش از اجرا، به تأیید مقامات ارشد دولتی نیز برسند. در حالی که قانون حق درگیری معمولاً زمان امکان تیراندازی را تعیین می‌کند، اما تصمیم نهایی حق تیر، برعهده فرماندهان میانی نیروهاست. چنین تصمیمی می‌تواند همراه با عدم دقت، فشار، ترس، تنفر و گاهی بی‌تجربگی باشد.

قطع برق، هوا بسیار تاریک بود، او اتومبیل خود را به سمت تقاطعی حرکت داد که نزدیک یکی از پست‌های بازرسی نیروهای بریتانیایی بود. سربازان که از رفتار «مظنونانه» وی ترسیده بودند، با زبان انگلیسی به او فرمان «ایست» دادند. پس از آن که فیاض، اتومبیل خود را متوقف نکرد و از پست عبور نمود، سربازان بریتانیایی او را از پشت به رگبار بستند. فیاض، قادر به درک زبان انگلیسی نبود، حتی ممکن است، دستور را نشنیده باشد. او به علت شدت جراحات، سرانجام در گذشت.^(۱۱)

مورد جولیاناسگرنا (Giuliana Sgrana)، روزنامه‌نگار ایتالیایی، خشونت در پست‌های بازرسی را به رسانه‌های عمومی کشاند. اسگرنا مدتی در اسارت ستیزه‌جویان بود و پس از آن که سازمان اطلاعات ایتالیا با آنها مذاکره نمود، ستیزه‌جویان، اسگرنا را آزاد کردند. پس از آزادی در ۴ مارس ۲۰۰۵ (۱۴ اسفند ۱۳۸۵)، اسگرنا به همراه نیکولا کالپاری (Nicola Calpari)،

مقام ارشد امنیتی ایتالیایی، راهی فرودگاه بغداد بود.

زمانی که اتومبیل آنها به فرودگاه نزدیک شد، راننده ایتالیایی با تلفن به مقامات نظامی آمریکایی اطلاع داد. اما ناگهان سر یک پیچ با ایست موقت جاده‌ای آمریکایی‌ها مواجه شدند و این سربازان با گلوله‌های ۵۰ میلی‌متری به سمت اتومبیل آنها آتش گشودند. در اثر این شلیک‌ها، اسگرنا مجروح و کالپاری کشته شد.^(۱۲) این حادثه موجب ناراضی‌های شدیدی در ایتالیا شد و دولت ایتالیا خواهان پاسخگویی ایالات متحده شد. در نهایت مشخص شد که این «پست بازرسی موقت» تنها به دلیل آن برپا شده بود که جان نگروپونته، سفیر ایالات متحده، در حال خوردن شام با جورج کیسی، فرمانده نظامیان آمریکایی در منطقه ای نزدیک فرودگاه بود.^(۱۳) مقامات آمریکایی ضمن عذرخواهی، ایتالیایی‌ها را متهم به راندگی سریع، عدم توقف و ارائه نکردن اطلاعات کافی درباره موقعیت خود، نمودند.^(۱۴) اما ایتالیایی‌ها گفتند که سرعت آنها حداکثر ۲۵ مایل بر ساعت بوده، پست بازرسی رازمانی دیدند که دیگر دیر شده بود و از قبل مقامات آمریکایی رادجریان گذاشته بودند.^(۱۵)

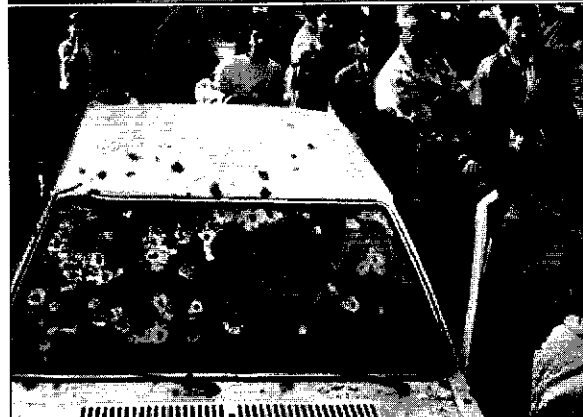
با وجود آن که هیچ اعلان رسمی در مسیر قرار داده نشده بود، اما فرماندهان آمریکایی، سربازان مسئول پست را تیرنه کردند. این واقعه به طور گسترده‌ای در رسانه‌ها پوشش داده

نیکولا کالپاری

جولیاناسگرنا

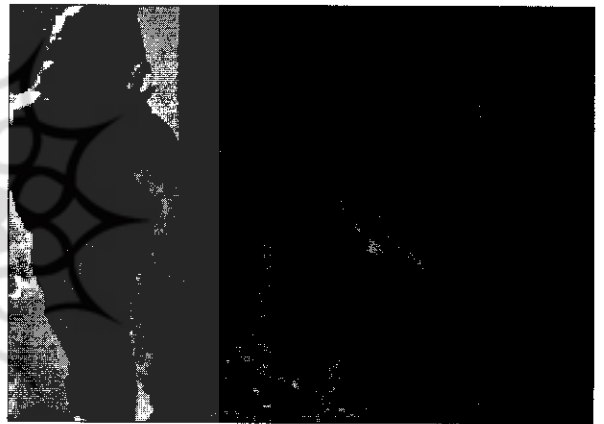
ایست‌ها و پست‌های بازرسی

از آغاز اشغال عراق تاکنون، در پست‌های بازرسی کشتارهای غیرضروری زیادی صورت گرفته است.^(۱۶) بخشی از شهروندان عراقی حتی در پست‌های بازرسی شهرهای آرام و دور از تنش نیز هدف قرار گرفته‌اند. اما خطرناک‌ترین پست‌ها، پست‌های بازرسی بوده‌اند که موتورسواران پیش از رسیدن به آنها، قادر به تشخیصشان نبوده‌اند. این پست‌ها، که اغلب به طور ناگهانی و موقتی برپا شده بودند، معمولاً در شب، هوای بد یا جاده‌های پر پیچ و خم یا قدرت دید پایین، قرار گرفته بودند. شهروندانی که نتوانسته بودند از قبل این پست‌ها را ببینند، به محض نزدیک شدن به آنها، با تیربار یا آتش سنگین تفنگ‌ها مواجه شده بودند. از طرفی، نیروهای نظامی مستقر در پست‌ها، هر وسیله نقلیه‌ای را به عنوان تهدیدی بالقوه تلقی کرده و بدون اثبات نظامی بودن هدف، اقدام به شلیک به سمت آن می‌کردند.

این سربازان اغلب می‌گویند که هدف آنها از آتش باری، تنها از کار انداختن وسیله نقلیه بوده، اما تصاویر ضبط شده نشان می‌دهند که در بیشتر موارد، راننده یا مسافران را مستقیماً هدف قرار داده‌اند، چرا که آنها را افراد دشمن تلقی می‌کردند. نمونه‌ای از این موارد، مورد مورود ولید فیاض مزبان بود که در اوت ۲۰۰۳ به همراه خانواده‌اش در بصره تردد می‌کرد. ساعت حدود ۸:۳۰ شب که به دلیل

شد و تا هفته‌ها پس از آن، انتقادات نسبت به عملکرد نظامیان آمریکایی ادامه داشت. روزنامه‌نگاران و کارکنان رسانه‌های دیگری نیز در پست‌های بازرسی، کشته یا مجروح شده‌اند.

سازمان دیده‌بان حقوق بشر، بیانیه شدیداللحنی علیه تیراندازی در پست‌های بازرسی صادر کرد و گفت بسیاری از شهروندان عراقی به صورت غیرضروری در پست‌های بازرسی جان باخته‌اند، چرا که نیروهای ائتلاف نتوانسته بودند پیشگیری‌های لازم را به عمل آورند.^(۱۶) سازمان‌های حقوق بشری از فرماندهان نظامی خواسته‌اند با قراردادن هشدارهای لازم در فاصله‌ای معقول از پست‌های بازرسی با عبارات عربی، موانع فیزیکی برای اادار کردن اتومبیل‌ها به کاهش سرعت، نظیر سرعت گیر و حلقه‌های لاستیک، نوره‌ای روشن و خطوط جاده‌ای و... آمار کشته‌شده‌ها را پایین بیاورند.^(۱۷) به گفته متخصصین حقوق بشر، شلیک‌ها هشداردهنده، غیر مؤثر و خطرناک هستند، چرا که راننده‌ها فکر می‌کنند با حمله سئیزه‌جویان مواجه شده‌اند و در نتیجه بر سرعت خود می‌افزایند. فرماندهان نظامی آمریکایی بسیاری از این پیشنهادات را در حرف پذیرفتند، اما در عمل به ندرت اجرا می‌کنند.^(۱۸) با این حال، کشتار مردم در پست‌های بازرسی همچنان ادامه دارد و بسیاری از آنها در خبرگزاری‌ها گزارش شده است.^(۱۹)

جست‌وجوی خانه به خانه

نیروهای ائتلاف تحت رهبری آمریکا، به دنبال سئیزه‌جویان و انبارهای اسلحه، خانه‌های مردم را مورد جست‌وجو قرار می‌دهند. آنها اغلب برای ورود ناگهانی به خانه‌ها از روش‌های نامناسب و خشونت‌بار استفاده می‌کنند. برخی از این روش‌ها عبارتند از: شلیک به قفل در منزل، کارگذاری بمب یا نارنجک در بیرون در و تخریب دیوار جلوی منزل.^(۲۰) در طول ۲ ماه ابتدایی عملیات همه به پیش (Operation Together Forward)، نیروهای عراقی و آمریکایی «بیش از ۱۱۰۰ در، ۳۵ پنجره و ۱۳۵۰ قفل در» را در بغداد تخریب کردند.^(۲۱) عملیات جست‌وجو که با ورود نیروهای نظامی به داخل منازل آغاز می‌شود، بسیار شدید بوده و بیشتر دستورات به زبان انگلیسی گفته می‌شود که برای ساکنین منزل نامفهوم است. در این جست‌وجوها گاهی سربازان پیش از ورود به اتاق‌ها، از انفجار نارنجک دستی استفاده یا به‌سوی اتساق تیراندازی می‌کنند.^(۲۲) کاربرد چنین روش‌هایی منجر به کشته‌شدن بسیاری از شهروندان از جمله زنان و کودکان شده است.^(۲۳) در شهر حدیثه، در جریان دو عملیات جست‌وجوی خانه به خانه، پانزده نفر از شهروندان کشته شدند.^(۲۴) گاهی ممکن است که سربازان به راحتی خانه را به‌عنوان «منطقه شلیک آزاد» تلقی کنند و فرماندهان نیز گاهی دستور می‌دهند که

«ابتدا شلیک کنید و بعد سؤال»^(۲۵)

گشت‌زنی

در حین عملیات گشت‌زنی، نیروهای ائتلاف معمولاً به‌سوی بی‌گناهان عراقی - از ترس این که میاداد سئیزه‌جو باشند - شلیک می‌کنند. یکی از شاهدان عراقی در مصاحبه‌ای با BBC گفت، گشتی‌های آمریکایی به‌سوی بسیاری از شهروندان شلیک کرده و آنها را «به‌طور تصادفی» کشته‌اند.^(۲۶) وی با اشاره به چندین مثال در استان الانبار عراق، مدعی شد که در طول یک سال گذشته در این استان نزدیک به ۱۰۰ شهروند عراقی به این ترتیب کشته شده‌اند.^(۲۷) بر اساس ارزیابی‌های پلیس عراق، در بغداد، نیروهای آمریکایی در فاصله ۱ می تا ۱۲ ژوئیه ۲۰۰۵ (۱۱ اردیبهشت تا ۲۱ تیر ۱۳۸۵)، ۳۳ شهروند را کشته و ۴۵ نفر را مجروح کردند.^(۲۸)

سربازان از ترس هدف قرار گرفتن توسط سئیزه‌جویان، شروع به تیراندازی می‌کنند. خودروهای نظامی، دائماً در خیابان‌ها در حال گشت‌زنی هستند. در هر یک از این خودروها سربازی آماده است تا از سقف ماشین اقدام به تیراندازی کند. تیراندازی زمانی شروع می‌شود که خودرویی به فاصله کمتر از ۱۰۰ یاردی گشتی‌ها برسد. صلاح جمور در ژوئن ۲۰۰۵، همراه برادرش راهی دیدار با خانواده اش بود. در حالی که مشغول رانندگی بود، متوجه خودروی گشتی آمریکایی که تازه وارد بزرگراه شده بود، نشد. ناگهان در اثر برخورد گلوله‌ای با سرش به زمین افتاد. برادرش گفت آنها هیچ پیامی را برای کاهش سرعت خود یا اعلام هشدار نشتیدند.^(۲۹) چنین وقایعی در عراق کمیاب نیستند. عراقی‌ها می‌گویند، اغلب علائم را متوجه نمی‌شوند یا زمانی هم که آنها را می‌بینند، دیگر دیر شده و پیش از آن تیراندازی شروع شده است.

در طول گشت‌زنی‌های پیاده شبانه، نظامیان ترس بیشتری نسبت به بمب‌های کنار جاده‌ای و خودروهای حاوی بمب دارند. در زمان حکومت نظامی، آنها تمام وسایل نقلیه را با شلیک تیر هوایی و هشدارهایی به زبان انگلیسی متوقف می‌کنند. اما اغلب راننده‌ها نمی‌توانند در تاریکی شب این نظامیان را ببینند یا حتی اگر هشدار آنها را بشنوند، قادر به فهم آن نیستند. در صورتی که خودروها متوقف نشوند، نظامیان آنها را به رگبار می‌بندند که اکثراً منجر به مجروح شدن راننده و مسافران می‌شود. کریس هندرس (Chris Hondros)، عکاس و روزنامه‌نگار، مورد وحشتناکی را ثبت کرد. سربازان آمریکایی در حین گشت‌زنی پیاده، اقدام به تیراندازی به خودرویی کرده بودند که حامل اعضای یک خانواده بود. یک سرباز آمریکایی فریاد زد: «Stop The Car!» (خودرو را متوقف کنید) و همزمان سرباز دیگری شروع به تیراندازی هوایی کرد. اما آنها نتوانستند خودرو را سریعاً متوقف

کنند. چند ثانیه بعد خودرو به رگبار بسته شد، تا این که در نهایت متوقف شد. شش کودک از این خودرو بیرون آورده شدند، در حالی که والدیشان کشته شده بودند.^(۳۰)

پساده روی در شب، امن تر از رانندگی نیست. در موردی که در اسناد عفو بین الملل ثبت شد، دو مرد در المجدیه، از خانه خارج شدند تا ببینند پس از تیراندازی های شبانه چه اتفاقی افتاده است. هفت گلوله در سینه و شکم یکی از آنها و پنج گلوله در بازوی راست، پای راست، سینه و اندام تحتانی دیگری جای گرفت. یکی از سربازان به پدر یکی از آنها گفت: «متأسفم. این یک

اشتباه بود. معذرت می خواهم. هوا تاریک بود. یکی از همکارانم عجله کرد. متأسفم...»^(۳۱)

حملات هوایی

ایالات متحده به صورت روزافزونی علیه سستیزه جویان عراقی از حملات هوایی استفاده می کند، تا بدین ترتیب میزان تلفات نیروهای خود را پایین آورده و در عین حال خطرات عملیات زمینی را نیز کاهش دهند. بر اساس آمارهای رسمی نظامی، میزان حملات هوایی از ۲۵ حمله در ژانویه ۲۰۰۵ به ۱۲۰ حمله در نوامبر همین سال رسید.^(۳۲) در حالی که نیروی هوایی ایالات متحده ادعا می کند برای کاهش تلفات شهروندان از مهمات پشرفته و بسیار دقیق استفاده کرده، اما بسیاری از افرادی گناه نیز در عملیات های هوایی نزدیک حومه این مناطق، نیز کشته شده اند.

نیروهای ائتلاف در نوامبر ۲۰۰۵، اقدام به حمله هوایی به استان الانبار کردند. اگرچه ایالات متحده تلفات شهروندان را به طور رسمی تأیید نکرد، اما واشنگتن بست به نقل از شاهدان عینی و پزشکان گزارش داد که تعداد زیادی از شهروندان، از جمله کودکان، در بین کشته شده ها بوده اند.^(۳۳) در همین ماه، نیروهای ائتلاف علیه دو «خانه امن تروریست های القاعده» در القیام، حمله هوایی کردند. در حالی که نیروهای نظامی ادعا می کردند، بر اساس اطلاعات دقیق چندین منبع اطلاعاتی عمل می کنند اما شبکه جمع آوری اطلاعات منطقه ای سازمان ملل گزارش داد: «ده ها شهروند عراقی از جمله زنان و کودکان کشته شدند.»^(۳۴) در ژانویه ۲۰۰۶، هواپیماهای جنگی آمریکایی مزرعه ای را در بیجی هدف قرار داده و در نتیجه ۹ بی گناه از یک خانواده، شامل زنان و کودکان را در حالی که در خواب بودند، به قتل رساندند.^(۳۵) با وجود تعداد زیاد تلفات شهروندان در نتیجه حملات هوایی، نظامیان آمریکایی تاکنون تعداد کشته شده های حملات هوایی ایالات متحده را اعلام نکرده و ادعا کرده اند که «شمارش تعداد کشته ها در نتیجه حملات، اغا در مناطق پرخطر، غیر ممکن است.»^(۳۶)

جنایت و آدم کشی

نظامیان آمریکایی، گاهی اقدام به قتل شهروندان عراقی در موقعیت بی خطر کرده اند. بسیاری از این قتل ها، بدون هیچ توجیهی تنها به دلیل «رفتار تهدید آمیز» قربانیان صورت گرفته است. برای روشن شدن بحث، مثال هایی

ارائه می شود:

مورد حدیسه، نفرت انگیزترین و در عین حال رسانه ای شده ترین مورد بود. یک گروه از تفنگداران دریایی آمریکایی، در ۱۹ نوامبر ۲۰۰۵ (۲۸ آبان ۱۳۸۴) پس از کشته شدن یکی از اعضای گروهشان، به شدت عصبانی شده بودند. رهبر گروه ابتدا پنج سرنشین یک تاکسی را که به سمت محل حادثه در حرکت بود کشت. (۳۷) بعد از آن، تفنگداران اقدام به حمله به منازل مجاور و به رگبار بستن مردم کردند و در نتیجه تعدادی از شهروندان را، شامل زنان و کودکان به قتل رساندند.^(۳۸)

بیست و چهار عراقی در این حادثه، جان باختند که در میان آنها چند زن و کودک به همراه یک مرد کهنسال سوار بر ویلچر دیده می شد.^(۳۹) تفنگداران درگیر در این مسئله ادعا کردند که آنها مورد تهاجم همه جانبه ای از سوی سستیزه جویان قرار گرفته بودند و وکلایشان گفتند که عمل آنها «استفاده مشروع از قدرت کشنده بوده است.»^(۴۰) اما شواهد موقت نشان می داد که شهروندان هدف گرفته شده همگی غیر مسلح بوده اند و تفنگداران با خونسردی تمام به آنها شلیک کرده و تلاش کرده بودند تمام شواهد موجود از جمله فیلم های تهیه شده توسط دوربین نامحسوس مستقر در منطقه را از بین ببرند.^(۴۱) مقامات رسمی ایالات متحده، همانند مورد زندان ابوغریب، ابتدا رسوایی حدیسه را موردی جدا و خودسرانه معرفی کردند. اما وقایعی که بعدها با قساوت تمام اتفاق افتاد، نشان داد این حادثه بخشی از الگوی خشونت نامحدود و شدیدی است که در بین نیروهای ائتلاف تحت رهبری آمریکا نسبت به آنچه پیش از آن فرض می شد، متداول تر است.

رسوایی دیگری در ۱۲ مارس ۲۰۰۶ (۲۲ اسفند ۱۳۸۴) اتفاق افتاد. چهار سرباز مستقر در یک پست بازرسی جنوب بغداد، در حالی که مست بودند، لباس های خود را با لباس های تیره شهروندان عادی عوض کرده و مشغول پیاده روی در نزدیکی منزل خانواده الجنبی شدند. در حالی که یکی از سربازان در بیرون در مراقبت می کرد، بقیه وارد خانه شده و والدین و دختر پنج ساله آنها را کشتند. پس از آن دو سرباز به عبیر قاسم الجنبی، دختر ۱۴ ساله خانواده، تجاوز کرده و او را کشتند. جسد دختر در حالت برهنه و کمی سوخته یافت شد. اثرات سوختگی در حقیقت برای پاک کردن آثار جنایت بود. بر اساس پرونده ای که در FBI درباره این مسئله تشکیل شد، مشخص این افراد یک هفته قبل از حمله، در صدد ارتباط برقرار کردن با زن بوده اند.^(۴۲) یکی از موارد دیگر مربوط به متخصص امور نظامی، جیمز بارکر (James Barker) بود. او در دادگاه محکوم و مجازاتی برابر ۹۰ سال زندان برای او تعیین شد. بارکر در برابر دادگاه چنین گفت: «برای زندگی کردن در آنجا، برای زنده ماندن، من عصبی شدم. من دوستانم را دوست داشتم، سربازان و رهبرانم را، اما برای زنده ماندن مجبور بودم تا از هر فرد دیگری در عراق، متنفر باشم.»^(۴۳)

واقعه مشابهی در ۱۵ مارس ۲۰۰۶ (۲۶ فروردین ۱۳۸۵) در ایشاقی

اتفاق افتاد. تفنگداران آمریکایی به خانه‌ای در هشت مایلی شمال شهر بلد، حمله کردند. دلیل آنها برای این حمله، اطلاعاتی بود که درباره حضور ستیزه‌جویان در شهر ارائه شده بود. هلی‌کوپتری نیز در پشتیبانی از سربازان، خانه را به رگبار بست. برخی از شاهدان گفتند از درون خانه نیز در پاسخ، تیراندازی‌هایی صورت می‌گرفت، اما در نهایت سربازان آمریکایی وارد خانه شدند. بر اساس گزارش مرکز هماهنگی‌های مشترک پلیس عراق، نیروهای آمریکایی پس از ورود به خانه، اعضای خانواده را در یک اتاق جمع کردند و ۱۱ نفر شامل پنج کودک، چهار زن و دو مرد را به تیر بستند. سپس خانه را بمب‌گذاری کرده، سه خودرو را سوزاندند و حیوانات آنها را نیز کشتند.^(۵۱) در میان کشته‌شده‌ها یک پیرزن ۷۵ ساله و یک نوزاد شش ماهه نیز وجود داشت.

واقعه تکان‌دهنده دیگری در ۲۶ آوریل ۲۰۰۶ (۶ فروردین ۱۳۸۵) در شهر همدانیه اتفاق افتاد. یک گروه نظامی متشکل از هفت تفنگدار و یک ملوان نیروی دریایی آمریکا، هاشم ابراهیم عواد، عراقی معلول، غیرمسلح و بی‌گناه را در حالی که دست و پایش بسته شده بود، روی زمین کشیدند و در نهایت او را کشتند.^(۵۲) این گروه در حقیقت به دنبال فرد دیگری بودند و زمانی که او پیدا نشد، تصمیم گرفتند به جای او یک عراقی دیگر را بکشند.^(۵۳) آنها وارد خانه عواد شدند، او را به زمین انداختند و مرتباً به سر و سینه او شلیک کردند و سپس صحنه را به گونه‌ای تغییر دادند که گویی عواد بک ستیزه‌جو بوده‌است. اتهام

این افراد مبنی بر قتل عمد، آدم‌ربایی، دسیسه‌چینی و ارائه اطلاعات نادرست به بازجویان، در ۲۱ ژوئن ۲۰۰۶ (۳۰ تیر ۱۳۸۵) در دادگاه تأیید شد. نلسون باکوس (Nelson Bacos) که علیه سایرین در دادگاه شهادت داده بود، چنین گفت: «من باور نمی‌کردم آنها بخواهند چنین طرحی را اجرا کنند... آن فرد هیچ جرمی مرتکب نشده بود... می‌دانستم که آنچه انجام می‌دهیم نادرست است.»^(۵۴)

فرماندهان نظامی دامن‌آسوبایی‌هایی مانند حدیثه را، مواردی نادر به‌شمار می‌آورند. اما تعداد زیاد این حوادث نشان می‌دهد، اعمال سبعانه به‌صورت سیستمی اجرا می‌شوند و ناشی از قوانین سهل‌گیرانه حق‌درگیری و فرهنگ گسترده خشونت است. چنین اعمالی اغلب توسط فرماندهان نادیده گرفته می‌شود.

سرپوش‌گذاری

در اکثر قتل‌ها و جنایاتی که نیروهای ائتلاف مرتکب شده‌اند، سربازان درگیر، سعی در سرپوش‌گذاری بر جنایات خود داشته و در بیشتر موارد، فرماندهان با نادیده گرفتن شواهد موجود، حتی با

شدیدترین جنایات برخوردار مؤثری نیز نکرده و در رسانه‌ها، سربازان را تبرئه می‌کنند. در مورد واقعه حدیثه، نیروی دریایی آمریکا در روز بعد بیانیه‌ای مطبوعاتی منتشر نمود و در آن ادعا کرد، بسیاری از مقتولین در اثر انفجار بمب کار گذاشته شده توسط ستیزه‌جویان کشته شده‌اند. شاهدان عینی، این ادعا را رد کردند. با وجود تلفات سنگین عراقی‌ها، فرمانده آنها بدون آن که اقدام به تحقیق و بررسی کند، تنها به گزارش سربازان خود اتکا نمود. پس از آن، بازجویان در جست‌وجوهای خود متوجه شدند برگه‌هایی از اسناد مربوط به شرکتی که مسئول فیلمبرداری و ضبط اسناد چنین حوادثی است، گم شده است. این امر نشان می‌داد، نظامیان آمریکایی بخشی از آثار جنایت را محو کرده‌اند.^(۵۵) با این حال تا زمانی که یک ژنرال ارشد ارتش آمریکا در این زمینه گزارشی ارائه نداد، نوار ویدیو مربوط به حادثه، به بازجویان ارائه نشد.^(۵۶) یکی از تفنگداران دریایی در نامه‌ای نوشت: «برخی از مأمورین، در این زمینه اطلاعات نادرستی به مقامات ارشد خود ارائه کرده‌اند.»^(۵۷) اگر چه در نهایت، جزئیات حادثه توسط نظام قضایی ارتش آشکار شد، اما این امر نشان داد، چگونه افسران از جمله افسران ارشد ممکن است حتی در صورت وقوع جنایاتی بزرگ، اقدام به سرپوش‌گذاری نمایند.^(۵۸)

در محدوده، سربازان تلاش کردند تا شواهد مربوط به تجاوز و قتل دختر نوجوان و خانواده‌اش را پنهان کنند.^(۵۹) در همدانیه برای آن که بگویند عواد، ستیزه‌جو بوده، در کنار جسدش یک اسلحه AK-۴۷

اتوماتیک قرار دادند.^(۶۰) آنها در واقعه قتل عام ایشاکی، خواهان پشتیبانی هوایی برای نابودی خانه مورد نظر شدند. به نظر می‌رسد، آنها امیدوار بودند که این جنایت زیر آوار پنهان شود.^(۶۱) فرماندهی نظامیان آمریکایی، نخست با رفع اتهام از سربازان گفت، سه تن شهروند در نتیجه تبادل آتش در عملیات نظامی و همین‌طور به دلیل فروریختن خانه در حین نبرد، کشته شدند. مرگ شهروندان امری «ناخواسته» تلقی شده و ادعا کردند که نیروهای آمریکایی تنها از «قانون حق‌درگیری» پیروی می‌کردند.^(۶۲) اما پس از اظهارات همسایگان و رهبران محلی مبنی بر این که خانه در هنگام ورود سربازان به آن، هنوز سر پا بوده است، پلیس عراق در اقدامی نادر، از یک گروه بازرسی جنایات جنگی آمریکایی خواست تا حقیقت این مسئله را روشن کنند.^(۶۳) پس از آزمایش اجساد و با توجه به وضعیت بسته‌شدن دست‌ها، شلیک تیر به سر آنها به سبک تیرباران و پوک‌های آمریکایی باقی مانده، مشخص شد این افراد با خون‌سردی

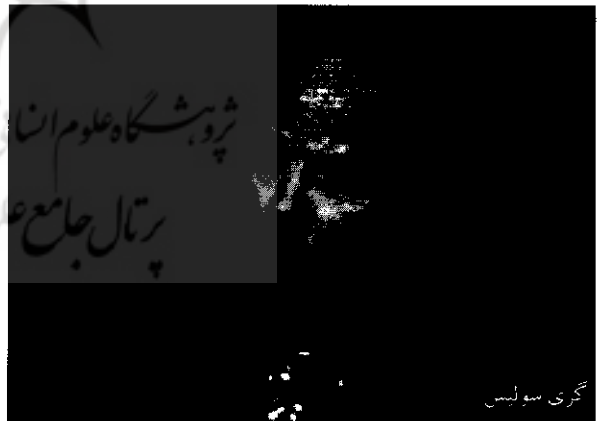
تمام به قتل رسیده‌اند. همچنین یازده و نه سه کشته، در زیر آوار پیدا شدند. (۵۸) کالبدشکافی‌های انجام شده در بیمارستان تکریت نشان داد که همه قربانیان از ناحیه سر، هدف گلوله قرار گرفته‌اند. (۵۹) شبکه BBC نیز فیلمی را از آسوشیتدپرس دریافت کرده بود که سببیت نیروهای آمریکایی در این حادثه را نشان می‌داد. (۶۰) اما ارتش آمریکا از باز کردن پرونده‌ای برای این واقعه و انجام تحقیقات بیشتر سر باز زد. (۶۱)

مقامات ارشد نظامی آمریکایی، به جای آن که نسبت به حجم بالای سببیت نیروهای آمریکایی، شرمگین باشند، اقدام به تولید واقعیت‌هایی به میل خود کرده و ادعا می‌کنند قربانیان در جریان آتش باری متقابل، در عملیات نظامی جان باخته‌اند. چنین سرپوش‌گذاری‌هایی مانع از این شده تا حقایقی بسیار، به افکار عمومی درز پیدا کند و همچنین اعتبار شواهد علیه متهمین به جنایات جنگی را از بین برده است. این فرماندهان در پاک کردن آثار جرم با سربازان همکاری کرده و همین‌طور در تعیین مجازات‌های خفیف درباره آنها نیز دخالت دارند. (۶۲)

مصونیت قضایی

نظام قضایی ارتش در موارد معدودی متهمان پرونده‌های قتل و جنایت را مجازات کرده است. اکثر این موارد حتی به نقطه اتهام نیز نرسیده‌اند. در مواردی هم که مجازاتی تعیین شده، اغلب پیش از اجرای حکم یا توسط هیأت اجرایی یا دادگاه استیناف، حکم عفو صادر شده است. در موارد بسیار کمی هم مانند قتل عمد و حتی در مورد واقعه هولناک حدیثه، مجازات‌هایی بسیار خفیف برای جنایت‌کاران تعیین شده است.

در اواخر اوت ۲۰۰۶، واشنگتن پست از عملیات‌های نظامی در دوره ژوئن ۲۰۰۳ تا فوریه ۲۰۰۶ گزارش جامعی ارائه داد. این گزارش می‌گوید؛ از میان هزاران عراقی کشته شده به وسیله نیروهای آمریکایی در شرایط مشکوک، تنها «بخش کوچکی از این وقایع» در دادگستری نظامی مورد بررسی قرار گرفته‌اند. (۶۳) هیچ‌کدام از قتل‌های انجام شده در پست‌های بازرسی بررسی نشده و تنها تعداد بسیار کمی از مقامات ارشد درگیر در این وقایع، مجازات شده‌اند.

گری سولیس

فرماندهان نظامی، اغلب جلوی تحقیقات درباره مرگ شهروندان عراقی را گرفته‌اند. همین فرماندهان باید تصمیم‌آغازین را برای شروع تحقیق درباره جنایات انجام شده اتخاذ نمایند. به جای آن، همواره ترجیح داده‌اند، این حوادث را به عنوان نتایج ناخواسته اما اجتناب‌ناپذیر جنگ نشان دهند و هیچ مجازات و تنبیهی برای آن در نظر نمی‌گیرند. گری سولیس (Gary Solis)، کالبدشکاف سابق نیروی دریایی گفت: «فکر می‌کنیم مواردی وجود داشته که اصلاً گزارشی از آن موجود نیست، در حقیقت مقاومتی درباره تحقیق

درباره این وقایع وجود داشته است. موارد مجازات‌های در نظر گرفته شده بسیار کمتر از آن چیزی بوده که باید می‌بود. (۶۴) یک مقام ارشد نظامی به واشنگتن پست گفت: «فکر می‌کنم، حتماً درگیری‌های بسیار دیگری بوده که مورد بررسی قرار نگرفته‌اند. اما هیچ‌کس نخواست آنها را در نظر بگیرد یا به بالا گزارش دهد...» (۶۵)

انتقادات

کشتار شهروندان توسط نظامیان آمریکایی، در میان مردم عراق، خشم و نفرت بسیاری را برانگیخته و منجر به موضع‌گیری‌های تند مقامات عراقی شده است. نوری‌المالکی، نخست‌وزیر عراق، در توضیحی پیرامون واقعه حدیثه، آن را «کاملاً غیر قابل قبول» خواند و خشونت نظامیان آمریکایی علیه شهروندان عراقی را «پدیده هر روزه» نامید. او با لحن تندی گفت؛ نیروهای ائتلاف تحت رهبری آمریکا به مردم عراق «احترام» نمی‌گذارند. (۶۵) پس از اعلام بی‌گناهی سربازان آمریکایی مسئول واقعه ایشاکی، دولت عراق، واکنش تندی از خود نشان داد. عدنان الکاظمی، مشاور مالکی گفت؛ دولت عراق خواهان عذرخواهی ایالات متحده و جبران خسارات قربانیان در موارد متعدد این چنینی شد. (۶۶)

نوری مالکی

اثبات تعداد کمی از این جنایات، موجب شد تا دولت عراق، مصونیت اعطا شده به نیروهای ائتلاف از ژوئن ۲۰۰۴ را زیر سؤال ببرد. مالکی در یک سخنرانی عمومی گفت؛ به نظر وی مصونیت نظامیان ائتلاف از سیستم قضایی عراق، «آنها را تشویق به انجام جنایات بیشتر علیه مردم عراق می‌کند.» (۶۷) ویگسدان مایکل (Wigdan Michael) وزیر حقوق بشر عراق گفت؛ ناکامی آمریکا در پاسخگو کردن سربازان نسبت به جنایاتشان، باعث ایجاد جوی از احساس مصونیت در بین نظامیان شده است. «یکی از دلایل این امر، قطعنامه سازمان ملل است که به نیروهای چندملیتی مصونیت قضایی داده است. بدون مجازات، هر کسی دست به خشونت می‌زند. چنین جنایاتی وقتی رخ می‌دهد که تنبیهی وجود نداشته باشد.» (۶۸) همچنین مایکل گفت؛ عراق از شورای امنیت می‌خواهد که درباره مصونیت قضایی نیروهای چندملیتی تجدید نظر کند. (۶۹)

سخن پایانی

ایالات متحده و متحدینش ادعا می‌کنند تمام سعی خود را به کار گرفته‌اند که جلوی تلفات شهروندان عراقی را بگیرند. با این وجود، موارد بسیاری وجود دارد که نیروهای ائتلاف اقدام به آتش باری و کشتار شهروندان عراقی کرده‌اند، آن هم در مواردی که هیچ تهدید مرگ یا آسیبی متوجه نیروهای ائتلاف با هر کس دیگری نبود. تمام این

30-Chris Hondros: "A Shooting after Nightfall" *Newday* (January 19, 2005)

31-Amnesty International. *Killing of Civilians in Basra and al-Amara* (May 14, 2004)

32-Ellen Knickmeyer and Salih Saif Aldin "US Raid Kills Family North of Baghdad" *Washington Post* (January 4, 2006)

33-Ellen Knickmeyer "US Airstrikes Take Toll on Civilians" *Washington Post* (December 24, 2005)

34-"Civilians Killed Near al-Qaim in Air Strike, Doctors Say" *UN Integrated Regional Information Networks* (November 1, 2005)

35-Richard A. O'Connell and Omar Al-Nearmi "US Strike on Home Kills 9 in Family, Iraqi Officials Say" *New York Times* (January 4, 2006)

36-Ellen Knickmeyer and Salih Saif Aldin "US Raid Kills Family North of Baghdad" *Washington Post* (January 4, 2006)

37-Josh White, "Death in Haditha" *Washington Post* (January 6, 2006)

38- همان

39-Richard Engel, "What Happened in Haditha" *NBC News* (May 30, 2006)

40-David S. Cloud, "Marines Have Excised Evidence on 24 Iraqi Deaths" *New York Times* (August 18, 2006)

41- همان

42-Tim Whitmire "Ex-Soldier Charged with Rape, Murder" *Associated Press* (July 3, 2006)

43-Rick Jervis & Andrea Stone, "Four More Soldiers Accused of Rape, Murder in Iraq" *USAToday* (July 9, 2007)

44-"Iraq Rape Soldiers given Life Sentence," *Guardian* (November 17, 2006)

45-Mathew Schofield, "Iraqi Policy Report Details Civilians' Deaths and Hands of US Troops" *Knight Ridder Newspapers* (McClatchy) (March 19, 2006)

46-White, Josh, Sonya Geis. «8 Troops Charged In Death Of Iraqis» *Washington Post* (June 22, 2006)

47-Carolyn Marshall, "Corpsman Who Failed to Halt Killing of Iraqi Receives Prison Sentence" *New York Times* (October 7, 2006)

48- همان

49-David S. Cloud, Inquiry Suggests Marines Excised Files on Killings, *New York Times* (August 18, 2006)

50- همان

51-Thomas E. Ricks, "Probe Into Iraq Deaths Finds False Reports" *Washington Post* (June 1, 2006)

52- Excerpts from Army Maj. Gen Eldon A. Bargewell's report. *Washington Post* (April 21, 2007)

53-"US Military Trial Ordered in Iraq Murder Cases" *Reuters* (October 19, 2006)

54-Sonya Geis, "Hearings Begin for Marines Accused of Killing Iraqi" *Washington Post* (August 31, 2006)

55-Mathew Schofield, Iraqi Policy Report Details Civilians' Deaths and Hands of US Troops. *Knight Ridder Newspapers, McClatchy* (March 19, 2006)

56-Will Dunham, "Troops Cleared in Iraqi Deaths in Ishaqi" *Reuters* (June 2, 2006)

57-Mathew Schofield, Iraqi Policy Report Details Civilians' Deaths and Hands of US Troops. *Knight Ridder Newspapers, McClatchy* (March 19, 2006)

58-Ziad Khalaf, "Raid Kills 11, Mostly Women and Children" *Associated Press/Army Times* (March 15, 2006)

59-Mathew Schofield, Iraqi Policy Report Details Civilians' Deaths and Hands of US Troops. *Knight Ridder Newspapers, McClatchy* (March 19, 2006)

60-"New 'Iraq Massacre' Tape Emerges" *BBC* (June 2, 2006)

61-Fitzroy Sterling "Still Seeking Answers in US Checkpoint Killing" *Inter Press Service* (June 24, 2006)

62-Josh White, Charles Lane and Julie Tate, Homicide Charges Rare In Iraq War. *Washington Post* (August 28, 2006)

63-"Convictions in US Cases Rare in Iraq" *United Press International* (August 28, 2006)

64-Josh White, Charles Lane and Julie Tate, "Homicide Charges Rare In Iraq War" *Washington Post* (August 28, 2006)

65-Richard A. O'Connell "Iraqi Assails US for Strikes on Civilians" *New York Times* (June 2, 2006)

66-Brian Brady "Furious Iraq Demands Apology as US Troops Are Cleared of Massacre" *Scotland on Sunday* (June 4, 2006)

67-Aaron Glantz "GIs in Iraq Could Be Stripped of Immunity After Rape Murder Allegations" *OneWorld* (July 12, 2006)

68-Mariam Karouny "Iraq to Ask UN to End US Immunity after Rape Case" *Reuters* (July 2, 2006)

69- همان

70- به فصل هشتم، بخش «تلفات» مراجعه کنید.

71- Josh Write, Report on Haditha Censures Marines. *Washington Post* (April 21, 2007)

موارد، نقض آشکار استانداردهای بین‌المللی حقوق بشر درباره استفاده از نیروی نظامی است. در بسیاری از موارد؛ گشت، جست‌وجوی خانه به خانه و بمباران‌های گسترده، نیروهای نظامی در مواردی از قدرت‌کننده کاملاً بدون توجه، استفاده کرده‌اند. تحقیقات انجام شده در زمینه تلفات شهروندان عراقی، نشان می‌دهد که ده‌ها هزار عراقی بی‌گناه از آغاز اشغال عراق تا کنون، بدین ترتیب کشته شده‌اند.^(۷۰)

قتل و جنایت، نفرت‌انگیزترین شکل خشونت روزمره در عراق است. در کشوری که نیروهای ائتلاف تحت رهبری آمریکا، هر مردی را در سن نظامی به‌عنوان یک سئیزه‌جوی بالقوه می‌بینند و جایی که ترس و خشم بر رفتار نظامیان تأثیر می‌گذارد، و قیامی نظیر فاجعه حدیثه بسیار اتفاق می‌افتد.^(۷۱)

چنین فضای خشونت‌باری به‌همراه مصونیت قضایی نیروهای ائتلاف، زمینه‌ساز قتل، جنایت و تجاوز بیشتری است. چنین اعمالی در پیمان لاهه و معاهده ژنو ممنوع شده و رخداد آنها برابر با جنایات جنگی آشکار است.

پی‌نوشت‌ها:

1-Dexter Filkins: "In Ramadi, Fetid Quarters and Unrelenting Battles" *New York Times*. (July 5, 2006)

2-Chapter 5 of the Operational Law Handbook

3- به فصل هشتم، بخش «تلفات» مراجعه کنید.

4-Human Rights Watch, *Hearts and Minds* (October, 2003)

5-American Civil Liberties Union, *ACLU to Seek Public Accountability in Haditha Investigations* (June 22, 2006)

6-Amnesty International, *Killing of Civilians in Basra and al-Amara* (May 14, 2004)

7-US Department of Defense, *News Transcript, Defense Department Regular Briefing with Lawrence Di Rita, Pentagon Spokesman; and Lieutenant General James T. Conway, Director, Operations, Joint Staff* (May 5, 2005)

8-Human Rights Watch, *Hearts and Minds* (October, 2003)

9-Borzou Daragahi and Julian E. Barnes, "Officers Allegedly Pushed 'Kill Counts'" *Los Angeles Times* (August 3, 2006)

10-Human Rights Watch, *Hearts and Minds* (October, 2003), Human Rights Watch, *US Checkpoints Continue to Kill* (May, 2005) and "Joint Letter from Human Rights Watch and the Committee to Protect Journalists to Secretary Rumsfeld" (June 17, 2005).

11-Amnesty International, *Killing of Civilians in Basra and al-Amara* (May 14, 2004)

12-"Hostage Recounts US Shooting" *CNN* (March 6, 2005)

13-Christopher Dickey: "Reality Checkpoints" *Newsweek* (March 11, 2005)

14-Declassified US Report

15-"Italy Disputes US Shooting Account" *CNN* (March 8, 2005)

16-"Joint Letter from Human Rights Watch and the Committee to Protect Journalists to Secretary Rumsfeld". (June 17, 2005)

17-Human Rights Watch, *Hearts and Minds* (October, 2003) See also: Human Rights Watch, *Iraq: Checkpoints Lack Basic Safety Measures* (June 17, 2005)

18-"Joint Letter from Human Rights Watch and the Committee to Protect Journalists to Secretary Rumsfeld" (June 17, 2005)

19- Hillary Brown "Pregnant Iraqi Woman Shot near Security Checkpoint" *ABC News* (May 31, 2006); Trudy Rubin "Hidden Toll: Civilians Killed Accidentally" *Philadelphia Inquirer* (July 12, 2006)

20- World Health Organization, *Detailed Situation Report in Talafar*. (August 19, 2005)

21-Spc. Joshua Ramey, "Together Forward Restores Life to Ameriyah" *Official MNF-I website* (September 20, 2006)

22-Gary Younge, "If Wanton Murder is essential to the US Campaign in Iraq, It's Time to Leave" *Guardian* (June 26, 2006)

23-Richard Whittle, "Rules of Engagement: What Were they at Haditha?" *Christian Science Monitor* (October 10, 2006)

24- Gary Younge, "If Wanton Murder is essential to the US Campaign in Iraq, It's Time to Leave" *Guardian* (June 26, 2006)

25-Josh White, "Death in Haditha" *Washington Post* (January 6, 2006)

26-"Iraqi Viewpoint: Iraqis Fear US Troops" *BBC* (June 1, 2006)

27- همان

28-Richard Paddock "Shots in the Heart of Baghdad" *Los Angeles Times* (July 25, 2005)

29- همان